

Glücklich, Julius

O zmatečných puohoních

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 104-109

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126543>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

O^a zdvižení obeslání^a.

D III.

[A i B]:

Tento artykul má minouti, poněvadž nahore k titul O zdvižení jest připojen¹. Žádný listem od úřadu aby nebyl obslán, kteráž věc ku puohonnému právu přísluší, a to proto, poněvadž outerní den k tomu jest uložen, aby se lidé k témuž dni z toho, což náleží, obslali, než aby se ze všech věcí mimo to poháněli. Tolikéž aby žádný neobslal z toho, což k puohonnému právu náleží. A kdož by se tak nezachoval, má to obeslání zdviženo býti.

^a O zdvižení obeslání *přeskrtnuto v A.*

¹ Viz zde C XIII pozn. ^a novy a pozn. ³.

^a V. Budovcem po straně v B: 13.

D V.

Jedenkaždý, kdož by koli z těch věcí, kteréž k obeslání náležejí, koho obslati chtěl neb chtěli, má se v tom ve všem tak, jakž artykulové o zdvižení puohonuov napřed postavení ukazují, zachovati. Pakli by jinak obslal, bude jemu to obeslání zdviženo, jakž nahore C 14 ukazuje^a.

^a jakž nahore C 14 ukazuje *připsáno v A i B.*

O* zmatečných puohoních^a.D VI^β.

Kdož by ť kterou při prosaudil soudem před kterýmkolivěk soudem a rozsudkem rozsouzen byl, požene-li z ní podruhé, učiní ten puohon na zmatek.

* *Nezměněn.*

^a V. Budovcem po straně v B: 14.

^β V. Budovcem po straně v B: de poena calumniosae citationis.

^γ V. Budovcem po straně v B: res iudicata, puohon po rozsudku.

D VII*.

Kdož z cizích věcí nebo pře (nemaje k nim sám práva žádného a spravedlnosti) požene, učiní ten puohon na zmatek.

* *Nezměněn.*

D VIII*.

Kdož by maje smlouvu o kteroukoli věc a o tom věda, i z té pře pohnal by přes tu smlouvu, a té smlouvě že by se dosti stalo a dále, ten puohon učiní na zmatek. Než nestalo-li by se smlouvě dosti, muož pohnáno býti z neodržení smlouvy.

* *Nezměněn.*

D IX*.

Kdož by měl stáné právo pro kterou při a zase znovu pro touž při hnal by toho, na komž stáné právo měl aneb po smrti jeho držitele statku, že jemu ten puohon bude na zmatek. Než že se má zase k stánému právu navrátiti, nedal-li jest letuom vedlé práva projíti.

* *Nezměněn.*

D X*.

Kdož, maje rozsudek očkoli aneb stáné právo a moha po právě jíti, dá tomu rozsudku aneb stánému právu tři léta a osmnácte nedělí projíti, jestliže by právo šlo, nemá jemu na to (poněvadž jest nahoře jmenovaným letuom projíti dal) právo puštěno býti. Pakli z té pře znovu požene po projítí let nahoře dotčených, ten puohon učiní na zmatek.

* *Nezměněn.*

D XI*.

Jestliže^a kdo dá na se právo na vrch dovesti pro kteroužkoli věc až do jalového panování a po tom dovedení práva a panování jalového činí tomu odpor a k tomu odporu požene, že ten odpor i puohon jest na zmatek.

* *Nezměněn.*

^a V. *Budovcem po straně v B: jalové pan[o]vání netrp[í] puohonu.*

D XII*.

Kdož by s kým jakoukoli smlouvu měl, ješto by ta smlouva i na jich budoucí svědčila, a tolikéž otec neb kdo jiný udělal by komu jaké listy aneb s kým jaké smlouvy měl, ješto by v těch listech neb smluvách někomu po jeho předečích co svědčilo aneb

na nich náleželo a ten by toho na tom žádal, s kým by tu smlouvu měl, aneb na tom, kdož by tu smlouvu měl, aby mu jí ukázal, tolikéž i ty listy, a ten by toho učiniti nechtěl a ten nevěda, jaká jest to smlouva aneb ti listové, a smlouvcí toho pohnal by z nedržení smlouvy aneb z těch listův, a jakž by se pak koli té smlouvě neb těm listuom dosti stálo, proto ten puohon nebude na zmatek, a to z té příčiny, že mu jest té smlouvy neb těch listuov ukázati nechtěl. Než ten, kdož jest ukázati nechtěl, má tomu škody zaplatiti, komuž jest toho ukázati nechtěl, kteréž by utratil pro týž puohon.

* *Nezměněn.*

D XIII*.

Již^a po tento dnešní den, kdož na koho vloží útok, ten má tudíž hned jmenovati a napsáno má býti, z čeho chce pohnati. A jakž útok vložil, aby přece pohnal konečně do Suchých dní najprv budoucích aneb do nazajtří sv. Jeronýma, komuž by se kdy koho pohnati udalo. Pakli by nepohnal, tedy X kop grošuv českých tomu dáti (proti komu jest útok vložil) má.

* *V B přeškrtnut.*

a *V. Budovcem po straně v B:* po útoku puohon býti má.

D XIII*.

Kdož^a by na zmatek a neprávě pohnal, ten má dvě neděle u věži v panské vazbě držán býti a pohnanému jeho náklady navrátiti, což by mohl pohnaný podlé práva provesti a obdržeti. A nad to X kop grošuv českých pohnanému daj, a nebude-li se zdáti a chtíti pohnanému těch škod provozovati, to muože opustiti. A tolikéž při jiných soudech má též zachováno býti.

* *Nezměněn.*

a *V. Budovcem po straně v B:* [po]kuta na zmatek.

D XV*.

Kdož by koli také přes nahoře vyměřené věci obslal, tolikéž takové obeslání jako i puohon učiní na zmatek a v touž pokutu o zmatku vyměřenou upadne.

* *Nezměněn.*

O nálezích a rozsudcích krále J. Mti. panuov^a a vládyk^a.

D XVI.

Rozsudkové^b krále J. Mti. mezi stavy aneb osobami učinění*, předešli i potomní, mají v své mocnosti zuostati a přece jíti, a rozsudkové panští a vládyčtí, předešli i potomní, ti také přece mají jíti a v své mocnosti zuostati.

* *Nezměněn.*

^a *V rukou a po straně*: Rozepře soudci zemskými vážené k dobrému zdání jinám podávány a jinde uvažovány býti nemají. Sněm léta 1575. *Viz zde A XXIII nový.*

^b *V rukou a po straně*: Pokuta na lidi obecní vejpovědem královským, panským a vládyckým neposlušné. Sněm léta 1575 folio 9. *Viz dále.*

^a *V B po straně V. Budovcem*: 15.

D XVI. [*A i B nový.*]

Pod týž artykul přináleží tento:

Pokuta na lidi obecní, vejpovědem královským, panským a vládyckým neposlušné.

A jestli že by kdožkoli z obecních^a lidí^b aneb^c poddaných^d výpovědem J. Mti. král.^e panským a vládyckým dosti činiti a jimi se spravovati nechtěl a těm se v čem na odpor stavěl, aby takoví přestupníci, jakž v takových příčinách vyměřeno jest, náležitě strestáni byli^f.

Sněm
léta 1575

^g *Opatření poctivosti jistými nálezy neb vejpovědmi odsouzených lidí z sněmu léta 1610 artykul² měl by sem náležeti s.*

Dobré zdání^h.

Vidí se, aby tento artykul neveházel do zřízení zemského, protože od soudu zemského žádné odvolání nejde, nebo dá-li se J. Mti. král. v moc po nález soudu zemského koho na poctivosti opatrovati, jest se obávati, aby o všecky jiné nálezy potomně mnozí se k J. Mti. král. jako na revisi neutíkali. A poněvadž se i toho dokládá, že to vše s uvážením nejvyšších ouředníků a soudcův zemských se díti má, i jakž může nové uvážení býti proti nález na plném soudu zemském učiněnému, čehož se příkladův za předkův našich nenaehází; coⁱ by i proti tomuto zřízení zemskému D XVI čello.

^a takových sněm 1575.

^b lidí lehkých *A*; tak měl též *B*. ale lehkých přeškrtnuto. *Atribut ten čteme v nepřevzaté části tohoto artykule A* kdež pak . . . jest nastalo, že osoby obecně lehké, zvláště lidé poddaní . . .

^c zvláště lidí *A*; tak bylo původně též v *B*, ale zvláště lidí přeškrtnuto a napsáno rukou β : aneb.

^d jestliže by kdožkoli z takových osob a z lidí poddaných zní tato část v sněmu 1575.

^e J. Mti. cís. sněm 1575.

^f Item o *A*.

^g měl by sem náležeti nemá *A*.

^h Dobré zdání o tomto artykuli *A*.

ⁱ což *A*.

¹ Celý tento odstavec kryje se s poslední větou artykule sněmu 1575 drž. a zavř. v outerý po sv. Matouši evangelistu Páně (27./9.) téhož znění jako nadpis našeho artykule. Viz Sněmy české IV, str. 274—5; in margine deskového zápisu připsanek: 7 — Též do zřízení zemského. Počátek artykule sněmu 1575 zní: *A* kdež pak již i to vnově proti všemu právu vyměřenému a dobrým starobylým pořádkům jest nastalo, že osoby obecně lehké, zvláště lidé poddaní, s kterýmiž páni jich na jich nezbedná a ztížná suplikování bývající k soudům potaženi, na jistých J. Mti. cís. s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými, též radami J. Mti. soudu komorního bedlivě uvážených výpovědech v ničemž přestati nechtějí, těm dosti činiti a vedlé nich se chovati zjevně na odpor se postavují a přesto z pouhé všetečnosti a nezbednosti své proti spravedlivým věcem již rozsouzeným v jiná suplikování se dávají tudy netoliko pány své nenáležitě ztěžující, z čehož nemalé zlehčení soudův a nad to pak i mocnosti a důstojenství J. Mti. cís. jakožto krále českého, pochází, že takoví svévolní lidé obecní výpovědi krále českého J. Mti. panských a vládcyckých (proti kterýmž žádná osoba z stavův v ničemž se na odpor postaviti nijakž pokusiti nesmí) nie sobě vážiti a jimi se spravovati nechť: protož J. Mti. cís. s stavy na tom se jest sněsti ráčil. *Srov. též zde D XXXIII, pozn. β .*

² *Artykul ten zní*: Na tom jest se J. Mti. cís. se všemi třmi stavy království tohoto českého milostivě sněsti ráčil: přihodilo-li by se, že by někdo cti soudem odsouzen byl a posléze J. Mti. cís. z slušných příčin takového na poctivosti zase opatření chtíti ráčil, toho že se při vůli J. Mti. cís. zůstavuje, však aby se to dalo s bedlivým uvážením nejvyšších úředníkův, soudcův zemských a rad J. Mti. cís. soudův dvorského a komorního všech, leč by který obeslán jsa pro nemoc přítomen býti nemohl. *Viz tištěné art. sněmu 1610, str. LIII.*

D XVII*.

Kdyby se to koli trefilo, že by se kdo s druhým soudil oč kolivěk (kromě cti a hrdla) a v tom kdyby pře vyslyšána a zavřina byla, že by buď puovod neb pohnaný neb obeslaný umřel: aby

předse nález neb vajpověd byla mezi neb syny neb poručníky neb nápadníky obojí strany učiněna, aby lidé dále nebyli ke škodám a outratám strojeni. A kdož by k tomu spravedlnost míti chtěl, má druhou stranu k tomu, kohož by se dotýkalo (nedadouc letuom zemským projíti)^a k jistému dni od toho soudu, kdež by pře byla, obe-slati. A což by tu koli bylo tak mezi stranami, buď dědici neb nápadníky a poručníky nalezeno a vypovědíno, aby se každá strana podlé toho byla povinna zachovati a tomu všemu dosti učiniti.

* *Nezměněn.*

a V. Budovec podtrhuje v B nedadouc letuom zemským projíti a při-pojuje: NB.

D XVIII*.

Jestliže by se kdo k listu nebo k kšaftu čímu znal, že jej má, a před soudem že by toho přel a chtěl za to spraviti, že ho nemá, nemá ku přísaze připuštěn býti, poněvadž se jest prvé znal, že to má. Tehdy z čehož by byl pohnán pro ten list neb kšaft, má to býti na něm přisouzeno.

* *Nezměněn.*

Řád^a práva vedení po rozsudku a stáném právu, o dědictví i na dědiny zápisný, pro nezprávu, o listech obranních^b.

D XIX*.

Obdrží-li^a kdo při soudem neb stáným právem o dědictví, a nebylo-li byť jemu to dědictví v času nálezem vyměřeným a po právu stáném ve dvou nedělích postoupeno, má do Prahy přijeti neb poslati a od starosty žádati komorníka na úmluvu. A starosta má tu úmluvu do registr zapsati a komorníka na tu úmluvu poslati. A nebude-li mu podlé té úmluvy ve dvou nedělích postoupeno^z, má zase do Prahy přijeti anebo poslati na svém místě k úředníkuom ke dskám a má žádati zvodu. A úředníci mají jej listem po komorníku v ty dědiny zvésti. I bude-li chtíti ten, na kohož se zvod vztahuje^b, za zvod přijíti aneb nepřijíti, to aby témuž komorníkovi oznámil. A komorník zase, vrátě se k ouřadu, přijme-li